

איך שרצינו לעבור את ירושלים, התחיל קונצרט של מכונות ירייה

כלומר נפגע לנו חלק במנוע. "בשכונת גבעת שאול היה מנחת של מטוסים קלים (היום רחוב כנפי נשרים, פ"ו). תכף שברנו עם ההליקופטרים לתוך ירושלים, נחתנו במנחת והטכנאי אמר שישנה בעיה במיכל השמן, אם כי הנוזילה לא גדולה ולדעתו אפשר להמשיך הלאה לתל נוף. שם התחילו לטפל במסוק שיהיה שמיש".

■ חקירה לאחר המלחמה ■

"אחרי המלחמה, שלחו אותי עם כמה צנחנים לאוהל בדואי ליד מקום נפילת הטייס, כדי לתחקר אותם מה עלה בגורלו. תפסנו שם כמה בדואים וביקשנו שיגידו לנו מי לקח את הטייס ואיפה הוא. ביצענו חיפוש גם באוהל שלהם במטרה למצוא ציוד הישרדות של הטייס. לא מצאנו כלום. החקירה התנהלה בצורה כזאת: לקחנו בדואי, התרחקנו מהיורד באוויר כדי להפחיד אותם ואמרנו לו 'אם אתה לא מדבר אנחנו נהרוג אותך'. כך כל פעם לקחנו אחד, איימנו עליו, ירינו באוויר והשכננו אותו בצד, כדי שהאחרים יחשבו שהרגנו

צילום: עמוס חלמון

מרי היום. חזר למקום וניסה לגלות מידע

אותו וידברו. ברקע הילדים בכו וזה היה נורא, אבל זה לא עזר, הם פשוט לא פתחו את הפה. שבועיים אחר-כך הגיעה לשם יחידה אחרת. באמצעות מכות הם פתחו את הפה והביאו אותם למקום שמצאו אותו. חצי גופו היה קבור ושרפו אותו. ממש התעללו בו".

■ אני והעיטור ■

"באותו רגע לא חשבנו בכלל על פחד או על עיטור. הסתובבנו בתוך הוואדי כמו מטורפים. היינו מרוכזים בעשייה, בלחפש את הטייס. את העיטור קיבלתי בעד זה שבאנו לשם ולמרות שהוא לא היה, נשאיתי שם לחפש כי לא ידענו מה עלה בגורלו".

יהודה פרי (מימין) במלחמת ששת הימים. הקצצה מתל נוף לירושלים

היו בלהבים. התעקשתי להישאר ולסרוק כל מערה ומערה. המיראז'ים בינתיים אמרו לנו שמתחיל להיות להם קשה לראות אותנו, בגלל החשיכה. הם גם דיברו עם המפקדה ואמרו לנו שנחזור הביתה. "אז נוצרה בעיה איך לחזור, כי מירושלים ראינו כבר שחטפנו. מצאנו שם איזה ואדי עמוק, שטסנו דרכו, והוא הוביל אותנו מערבה. אמנם הייתה

התעקשתי להישאר ולסרוק כל מערה ומערה. המיראז'ים בינתיים אמרו לנו שמתחיל להיות להם קשה לראות אותנו, בגלל החשיכה. הם גם דיברו עם המפקדה ואמרו לנו שנחזור הביתה. "אז נוצרה בעיה איך לחזור, כי מירושלים ראינו כבר שחטפנו. מצאנו שם איזה ואדי עמוק, שטסנו דרכו, והוא הוביל אותנו מערבה. אמנם הייתה

לירושלים המזרחית, התחיל קונצרט של מכונות ירייה מלמטה ששמענו אותו טוב מאוד. טסנו נמוך והיינו כמו במטווח ברווזים. כשאתה שומע שאתה המטרה, אתה יורד נמוך כמה שיותר עד גובה הכתים וכך הם מסתירים אותנו. ממש גבוה אי-אפשר לטוס, כי כך אנחנו עלולים להיות פגיעים לאש נ"מ. עברנו את ירושלים לכיוון מעלה אדומים. בגובה רב מעלינו היו שני מיראז'ים שלנו. הייתה אש נ"מ בלתי רגילה. אני כמעט בטוח שגם ה'פוגה' ההיא נפגעה מהאש הזאת, בעת שהם התקיפו שיירות של צבא לגיון ירדני שעלו לירושלים, וכשהמטוס נפגע, הטייס צנח. המיראז'ים זיהו את המקום בו הוא נחת, אבל מהגובה שהם היו הם רק ראו גוש ורצועות של המצנח בלי יכולת לדעת אם זה אדם. הם הניחו שהוא שוכב שם פצוע וכיוונו אותו להגיע למקום.

■ ניסיון חילוץ כושל ■

"נחתנו ליד המקום שבו הוא נראה כפצוע, ועל-יד הייתה מין מערה. כשהיינו למטה ראינו שהארמה מתרוממת מהיריות, אבל לא פגעו בנו. מצד שני רעש הנ"מ הוא נוראי ובלתי פוסק, וקשה לדעת אם אנחנו עומדים להיפגע. היינו מרוכזים בלמצוא את הטייס, כאשר התותח לירינו עושה רעש בלתי-רגיל והמיראז'ים אמרים לנו 'יורים עליכם', אבל אי-אפשר לדעת מהיכן יורים. ראינו והודענו שאין שם טייס פצוע. חשבנו שאולי הוא מתחבא במערה הקטנה מפקח האש. התרוממו, ואמרו לנו לגשת לשם עוד פעם, כי אולי בכל זאת הוא נמצא שם.

"בטיסה, אם אתה רוצה שלא יפגעו בך, אתה חייב להיות בתווה מתמדת, אז עשינו סיבוב ונחתנו עוד פעם, ושוב ראינו שאין שם פצוע. תוך כדי שהתרוממו, ראינו שיש משם ואדי שנכנס לתוך ההרים. אמרנו, 'פה הוא איננו, אנחנו ניכנס בתוך הוואדי'. עברנו בוואדי עם המסוק מערה-מערה, ובקרקע כל הזמן יורים. בכל מערה, התעככנו כדי לראות אם רואים משהו, כי ההנחה הייתה שאם הוא שומע מסוק הוא ייצא לעברנו. היה ברור שאם הוא עוד בחיים הוא יילך למקום מוגן, ולא יישאר סתם תקוע שיבואו וייקחו אותו. כך הסתובבנו הרבה זמן עד שהחשיך.

"בשלב מסוים המיראז'ים התחילו לאבד את הקשר איתנו והמכונאי מלמטה אמר שהוא מתחיל לראות כוכבים, כי היו הרבה מאוד פגיעות, אבל המסוק טס והיה בסדר גמור, היות שהפגיעות לא

בעטרות שבצפון הבירה. את עיטור העוז קיבל פרי על ביצוע הפעולה בתנאים קשים של אור אחרון ובתוך ואריות. לאחר המלחמה חזר פרי למקום, שכבר היה תחת ריבונות ישראלית, בתקווה למצוא את הטייס האובד בעזרת הברואים שחיו באזור. מידע הוא לא הצליח להוציא, אבל כמה ימים לאחר מכן, הגיעה יחידה אחרת שאנשיה הצליחו לגלות מה עלה בגורל הטייס.

■ ראשית הדרך ■

"כשסיימתי את קורס הטיס כחניך מצטיין, כל החברים שלי הלכו לטייסות קרב ואותי דפקו להיות מודריך. אחר-כך, כשחיפשו טייסים למטוסי הסילון הבריטיים החדשים 'מטאור', לקחו אותי. בשלב מאוחר יותר עברתי קורס מבצעי על 'ספיטיפייר', שהוא מטוס קרב שנלחם במלחמת העולם השנייה בצד של אנגליה מול הגרמנים. לפני כמה זמן הייתי בטיול של עמותת חיל האוויר בכטיס רמת דוד. יש שם תצוגה של מטוסים וקצינה הסבירה על כל המטוסים. שאלתי אותה, 'איפה הספיטיפייר?' היא לא הבינה על מה אני מדבר. אמרתי לה שאני טסתי על מטוס כזה, היא הסתכלה עליי ולא הבינה.

ב-62' רציתי להשתחרר. מפקד חיל האוויר, דן טולקובסקי, הבטיח לי שאוכל ללכת ללמוד בטכניון. אבל עזר ויצמן שבא אחריו אמר 'אנחנו מקימים טייסת הליקופטרים ואנחנו זקוקים לטייסים'. הייתי מעמק יזרעאל ורציתי להשתחרר. גם הוריי רצו שאעזור להם במשק. באחד הימים דוד בן-גוריון הגיע לביקור ברמת דוד. ויצמן הצביע עליי ואמר לו, 'הוא רוצה להשתחרר. הוא חושב שחקלאות חשובה יותר'. בן-גוריון שטף אותי: 'ציונות זה גם חיל האוויר'. כשאמרתי להוריי שהיו מפא"יניקים שבן-גוריון ביקש שאשאר בחיל האוויר, הלחץ של אמא ירד פלאים".

■ כמו ברווזים ■

"הייתי בכוננות בששת הימים בתור מילואימניק בטייסת. ב-5 ביוני הייתי בצוות חילוץ בטייסת בתל נוף - אני, קצין ראשון ועוד מכונאי מוטס והרופא עם הציוד הרפואי. בבוקר היה לי חילוך של טייס שנשט את מטוסו מול חופי עזה. עד שהגעתי לשם, המצרים כבר הגיעו אליו. אחר-כך קיבלנו הודעה שטייס נשט את מטוס ה'פוגה' שלו ונמצא מזרחית לירושלים, וכנראה שהוא שוכב פצוע. 'עליכם להגיע לשם כמה שיותר מוקד', אמרו לנו. 'יצאנו מתל נוף ישר לירושלים, בדרך הקצרה ביותר. איך שרצינו לעבור את ירושלים העברית

רס"ן יהודה פרי קיבל את עיטור העוז על שטס במלחמת ששת הימים תחת אש כבדה לחלץ טייס שמטוסו הופל

כשביקש רס"ן יהודה פרי להשתחרר משירותו בחיל האוויר, כדי לסייע למשפחתו במשק החקלאי שלה, הוא שמע דעה מנוגדת, כזו שאי-אפשר לסרב לה - מפיו של דוד בן-גוריון בכבודו ובעצמו. התערבותו של ראש הממשלה דחפה אותו להחליט להישאר בשירות עוד תקופה לפני שישתחרר, וגם סייעה לשכנע את הוריו שיוותרו עליו לעת עתה במשק שבמעמק יזרעאל. רס"ן פרי נולד לפני 73 שנה, ובשנת '51 התחיל קורס טיס, שאותו סיים בהצטיינות ונשאר, לאכזבתו המרה, להיות מודריך בעוד שכל חבריו לקורס מוצאים את הדרך לטייסות הקרב היוקרתיות. במלחמת ששת הימים כבר היה פרי איש מילואים, שמאחוריו ניסיון בהטסת מטוסים ומטוסים כאחד. ביום הראשון של המלחמה, הוא הוקפץ עם מטוסו מבסיס תל נוף כדי לחלץ טייס, שנשט את מטוסו באזור מישור אדומים של היום, מזרחית לירושלים, לאחר שנפגע מאש הלגיון הירדני. מרגע שחצה המסוק את ירושלים העברית, האש הכבדה לא פסקה לרגע. למרות זאת, המשיך פרי לחוג מעל המערות באזור כדי למצוא, ללא הצלחה, את הטייס הנעדר. עם רדת החשיכה, נאלץ המסוק לעזוב את האזור, באכזבה, עם שני מטוסי המיראז' שליוו אותו מלמעלה. בדרכו חזרה לתל נוף הספיק המסוק להיפגע

מי האיש

רס"ן יהודה פרי

קיבל את: עיטור העוז מתני: מלחמת ששת הימים תפקיד: טייס במילואים בטייסת חילוץ היום: גמלאי